

Yapım işleri ihaleleri puanlama kriteri

Yapım işleri ihalelerinin ekonomik açıdan en avantajlı teklifin fiyat ile birlikte fiyat dışı kriterlerin de dikkate alınarak tespit edilebileceği Kanun ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde düzenlenmiş olmasına rağmen uygulamada pek fazla kullanım alanı bulamamıştır. 2013 yılında Kamu İhale Genel Tebliği'nin 53.3.4'üncü maddesinde yer alan "... ihale konusu işi oluşturan bileşenler itibariyle isteklinin teklifi ile yaklaşık maliyet yapısının birbiri ile uyumu gibi hususlar fiyat dışı unsur olarak belirlenebilecektir." düzenlemesi ile birlikte özellikle alt yapı işlerinde bu maddeye istinaden uygulama alanı bulmuştur.

Kamu İhale Kurulu, Tebliğin 53.3'üncü maddesinde belirtilen ekonomik açıdan en avantajlı teklifin fiyat dışı unsurların da dikkate alınarak belirlenebilmesiyle ilgili yaptığı açıklamalarında "ihale konusu işi oluşturan bileşenler itibariyle isteklinin teklifi ile yaklaşık maliyet yapısının birbiri ile uyumu" gibi hususların fiyat dışı unsur olarak belirlenebileceğini ifade etmiştir.

Bu itibarla, yapılan Tebliğ düzenlemesi ile yaklaşık maliyet içerisindeki idarece belirlenecek olan her bir iş kaleminin yaklaşık maliyetteki oranı ile isteklinin sunmuş olduğu teklifindeki aynı iş kalemlerinin her birinin isteklinin teklif fiyatına oranının karşılaştırılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda birim fiyatların oranlanması yöntemiyle; ihalede teklif fiyatlarının daha dengeli bir şekilde verilebileceği ve işlerin daha yapılabilir fiyatlara ihale edilebileceği söylenebilir.

örnek 20*/**İhale Kayıt Numaralı (İKN) yapım işi ihalesi olup,

ihalenin İdari Şartnamesinde fiyat dışı unsur olarak kalite ve teknik değer puanının 30 olduğu ve idarece belirlenen iş kalemleri için isteklilerin verdiği teklif yaklaşık maliyetteki bedellerinin yüzde 70 – yüzde 130 aralığında kalması durumunda belirtilen puanı alabileceği, bu aralık dışında kaldığı taktirde ise puan alamayacağı şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Söz konusu işin idari şartnamesinin aynı maddesinde fiyat dışı unsurun dikkate alınarak belirlenecek teklif bedeli hesaplama yöntemi de belirtilmiştir.

Örnek olarak verilen ihalede ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi ile ilgili yapılan düzenleme hakkında Kamu İhale Kurumuna itirazen şikâyet başvurusu yapılmıştır. Şikâyet başvurusunda ihale dokümanında düzenlenen fiyat dışı unsurların mevzuata uygun belirlenmediği iddia edilmiştir.

Yapılan itirazen şikâyet başvurusu üzerine Kamu İhale Kurulu 20**/UY.*-* sayılı kararında, “söz konusu Tebliğ düzenlemesi ile yaklaşık maliyet içerisindeki idarece belirlenen her bir iş kaleminin yaklaşık maliyetteki oranı ile isteklinin teklifindeki aynı iş kalemlerinin her birinin isteklinin teklif fiyatına oranının karşılaştırılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.” şeklinde açıklamalarda bulunulmuştur. Söz konusu idari şartnamede yapılan düzenlemenin isteklinin birim teklifi ile yaklaşık maliyetteki birim tutarının karşılaştırıldığı bunun ise serbest piyasa koşullarına aykırı olduğu ifade edilmiştir. Bu durumda tekliflerin isteklinin kendi şartlarına göre değil yaklaşık maliyete göre hazırlanmasına sebep olacağı ve bunun ise rekabet koşullarını ve kaynakların ekonomik kullanılmasını engellediği belirtilmiştir. Bu yönde yapılan fiyat dışı unsur uygulamasının sağlıklı fiyat oluşturulmasını engellediği ifade edilmiştir.

Bu itibarla Kurul, şikâyeteye konu olan şartname düzenlemesinin 4734 sayılı Kanunun 5'inci maddesinde belirtilen rekabet ve kaynakların verimli kullanılması ilkelerinin ihlal edildiğine ve ihalenin iptal edilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Bu konu üzerine davacı firma tarafından anılan Kurul Kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılan davada Mahkemenin * kararında, dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir.

İdare Mahkemesinin dava konusu işlemin iptali üzerine, Kamu İhale Kurumu tarafından yapılan temyiz başvurusu sonucunda ise Danıştay kararında; "Uyuşmazlık konusu ihaleye ilişkin idari şartname incelendiğinde, ihale dokümanında ifade edilen iş kalemleri için "isteklilerce teklif edilen fiyatların, aynı iş kalemlerinin yaklaşık maliyetteki bedellerinin yüzde 70 – yüzde 130 aralığında (yüzde 70 ve yüzde 130 dâhil) kalması" durumunda isteklilere puan verileceğinin öngörüldüğü, ... dolayısıyla serbest piyasa koşullarında teklif fiyatı oluşturulmasının fiilen kısıtlandığı, bu itibarla söz konusu düzenlemeyle sağlıklı fiyat rekabetinin gerçekleşmesinin mümkün olmadığı anlaşılmıştır." gerekçesiyle anılan mahkeme kararının bozulmasına karar vermiş olup, Kamu İhale Kurulunun bu konu üzerine vermiş olduğu kararını hukuka uygun bulmuştur.

İsteklinin teklif fiyatı ile yaklaşık maliyetin tutar bazında karşılaştırılması şeklinde fiyat dışı unsur düzenlemesi yapılan 20**/**** ve 20**/** İKN'li ihalelerde de Kamu İhale Kurulu yukarıda ifade edildiği şekilde karar vererek yapılan fiyat dışı unsur uygulamasını mevzuata uygun bulmamıştır.

Fiyat dışı unsur uygulamasında Kamu İhale Kurulu tarafından kabul edilen ve ihale mevzuatına uygun bulunan örnek uygulama 20**/** İKN'li "20**-20** Yılları Arasında Asfalt Yapımı ve*Tretuvar Düzenleme İşi"nin idari şartnamesinde yapılmış olan düzenlemedir.

Anılan ihalenin idari Şartnamesinde "Ekonomik açıdan en

avantajlı teklifin belirlenmesi” başlıklı 35’inci maddesinde ekonomik açıdan en avantajlı teklifin fiyat dışı kriterlerinde baz alınarak belirleneceği düzenlenmiştir.

İş Kalemi No	Puanı
17.155/MK	1
27.566/A	3
5.5.3.2.1/021	1
ASF 01	3
ASF 02	4
ASF 03	3
....	
Y.16.050/04	2
YB0.075	2
Toplam	30

Söz konusu her bir iş kalemi için; istekli tarafından teklif edilen o iş kalemi tutarının, isteklinin toplam teklif bedeline oranı; aynı iş kalemlerinin yaklaşık maliyetteki bedellerinin toplam yaklaşık maliyete oranının yüzde 70 – yüzde 130 aralığında (yüzde 70 ve yüzde 130 dahil) kalması durumunda her bir iş kalemi için yukarıdaki tabloda yer alan puanlar verilecektir.” düzenlemesi yapılmış olup, belirlenen oran ifade edilen aralıkta kalmadığı takdirde puan alamayacağı ve fiyat dışı unsur toplam puanının her bir kalemden aldığı puanlar toplamı olduğu belirtilmiştir.

Anılan düzenleme hakkında Kamu İhale Kurumuna itirazın şikayet başvurusu yapılması üzerine Kurul 20**/UY.**-**sayılı

kararıyla konuyu, “İncelemeye konu ihalenin birim fiyat teklif alınmak suretiyle açık ihale usulüyle gerçekleştirildiği, İdari Şartnamenin 35’inci maddesinde yer alan fiyat dışı unsurlara ilişkin düzenlemeler incelendiğinde, isteklinin iş sahibi kurum tarafından tespit edilen kalemlerdeki fiyat ağırlığının aynı kalem için yaklaşık maliyetteki oranlamaya yaklaşması durumunda fiyat dışı unsur puanı verileceği görülmektedir. Bir başka ifadeyle değerlendirmede teklifteki oranlarla yaklaşık maliyetteki oranlar karşılaştırılmaktadır.” şeklinde açıklamıştır.

Örnek olarak verilen fiyat dışı unsur uygulamasında yaklaşık maliyet ile istekli teklifinin kendi içinde oranlamasının uygun bulunması üzerine bu düzenleme birim fiyatlı alt yapı işlerinin birçok ihalesinde uygulanmıştır. Devlet Su İşlerinin 20**/** İKN’li * İnşaatı ihalesini ve yine EKAP’ta yayınlanan DSİ ve Karayollarının yaptığı birçok ihaleleri bu konuya örnek bulunmaktadır

Fiyat dışı unsur uygulaması hakkında yaklaşık maliyet içerisindeki idarece belirlenen her bir iş kaleminin yaklaşık maliyetteki oranı ile isteklinin teklifindeki aynı iş kalemlerinin her birinin toplam teklif fiyatına oranının karşılaştırılması ile ilgili uygulanan diğer bir örnek 20**/** İKN’li ihalede uygulanmıştır.

Anılan ihalenin idari şartnamesinde ekonomik açıdan en uygun teklifin fiyatla birlikte fiyat dışındaki kriterlerinde baz alınarak değerlendirileceği düzenlemesi yapılmıştır. Kalite ve teknik değer nitelik puanlaması 35 tam puan üzerinden yapılacağı belirtilmiş olup bununla ilgili düzenleme aşağıda gösterilmiştir.

“... Geçerli teklif veren isteklilere ait kalite ve teknik değer nitelik puanlamasına konu iş

kalemleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Poz No İş Kaleminin Adı ve Kısa Açıklaması
Aralık Puan

AKG-01 Açıkta Kazı Yapılması 4,00 7,25 2,00

AKG-02 Ocaktan Getirilen Kaya Malzeme
İle Dolgu Yapılması ve Nakli (3A-3B-3C)
39,00 55,00 3,00

AKG-16 Giriş Izgarası, Demir Kapakları Ve Her Türlü Demir
İşleri 0,30 0,50 0,50

AKG-18 Gölet Ölçüm Teçhizatı ve Teferruatının Temini
ve Yerine Konulması 1,25 1,80 1,0

AKG-19 Tünel ve Dipsavak Su Alma Şaftı Kazısı
Yapılması 1,50 2,60 1,00

AKG-36

Yeraltında ve Yerüstünde Karotlu ve
Karotsuz Enjeksiyon Deliği Açılması 1,00 1,75
1,00

AKG-

37 Yeraltında ve Yerüstünde Sondaj ve
Kontrol Kuyularında Basınçlı Su
Yapılması Enjeksiyon Deneyinin
0,03 0,05 0,50

AKG-39 Yeraltında ve Yerüstünde Yapılan Bünyesine Giren
Çimento Enjeksiyon 0,50 0,90
0,50 35,00

Yukarıda yapılan düzenleme ile söz konusu iş kalemleri için isteklilerce teklif edilen tutarların isteklilerin toplam teklif tutarına oranı tabloda belirtilen oranlar içinde kaldığında (bu oranlar dâhil) her bir iş kalemi için tabloda yer alan puanlar verilecektir, aksi halde puan verilmeyecektir. İsteklilerin almış olduğu toplam kalite ve teknik değer nitelik puanlamasıyla idari şartnamede belirtilen hesaplama sonucu ekonomik açıdan en avantajlı teklif belirlenecektir.

20**/** İKN'li "Asya Bölgesi 2. Kısım Müteferrik İcmesuyu İnşaatı" ihalesi, 20**/** İKN'li * Yol Yapım İşİ" ve 20**/** İKN'li "Obrucak Sulaması" ihaleleri de yukarıdaki örnekte olduğu şekilde belirlenen kalemlerin oran aralıkları verilerek fiyat dışı unsur uygulaması yapılmıştır.

Yapım işlerinde fiyat dışı unsur uygulaması Kamu İhale Genel Tebliğinin 53.3.4'üncü maddesine istinaden kalite nitelik puanı çerçevesinde yaklaşık maliyet içerisindeki idarece tespit edilen her bir iş kaleminin yaklaşık maliyetteki oranı ile isteklinin sunmuş olduğu teklifindeki aynı iş kalemlerinin her birinin isteklinin toplam teklif fiyatına oranının karşılaştırılması şeklinde yapılmaktadır. Buna ilave olarak DSİ ve Karayolları gibi bazı idareler birim fiyat kıyaslamasına ilave olarak kamuya karşı yüklenimde

bulunan işlerin miktarı veya tutarı bakımından kapasite durumunu da dikkate alarak fiyat dışı unsur uygulaması yapmaktadır.

Bu konuya DSİ'nin 20**/** İKN'li *yapım işinde yapılan fiyat dışı unsur uygulaması

Anılan ihalenin idari şartnamesinin 35.1'inci maddesinde, bu ihalede ekonomik açıdan en avantajlı teklif, fiyatla birlikte fiyat dışı unsurlar da dikkate alınarak belirlenecektir düzenlemesi yapılmış olup, fiyat dışı unsur uygulamasının

aşağıdaki şekilde yapılacağı belirtilmiştir.

“A. Değerlendirme “fiyat” ile “kalite ve teknik değer nitelik” olmak üzere iki kısımda yapılacaktır. ...

A.2. Kalite nitelik puanı, teknik değer nitelik puanı, kapasite durumu puanı ve tatbikat sicil puanı (FDUP) (50 PUAN)

A.2.1 Kalite Nitelik Puanı (KNP) (35 PUAN)

Geçerli teklif veren istekliler için yapılacak olan kalite nitelik puanlaması 35 tam puan üzerinden yapılacak olup puanlamada kullanılacak iş kalemleri tabloda gösterilmiştir. Puanlamada kullanılan her bir iş kalemi için isteklinin teklif ettiği fiyatın; isteklinin toplam teklif fiyatına olan oranı (Y) hesaplanacak ve bu orana göre tabloda belirtilen puanlar verilecektir. Yapılan tüm hesaplarda bulunan değerler virgülden sonra en yakın iki ondalık basamaklı sayıya yuvarlanacaktır.

A.2.2 Teknik değer nitelik puanı (TDNP) (10 PUAN)

İş Sulama Şebekesi ise:

İsteklinin Kurumumuza karşı yükleniminde bulunarak ihale ilan tarihi itibarıyla geriye doğru son 15 yıl içinde tamamlayarak geçici kabulü yapılan sulama şebekesi işleri için 7.5.1. ve 7.6. maddelerinde belirtilen iş deneyim belgesi dışında sunacağı İş bitirme belgelerinin “Uygulanan yapı tekniği” kısmında belirtilen sulamaya açtığı alanların (ha) toplamı üzerinden; 10 000 ha ve üzeri sulama iş bitirme belgesi sunan istekliler tam puan alacaktır. 10 000 ha ve altı sunulan iş bitirme belgeleri için doğrusal orantı ile puan hesaplanacaktır.

Puanlama yapılırken sadece isteklilerin teklifleri kapsamında sunacağı yüklenici İş Bitirme Belgeleri dikkate alınacaktır. ...

A.2.3 Kapasite Durum Puanı (KDP) (3 PUAN)

DSİ Genel Müdürlüğüne karşı yükleniminde bulunulan ihale ilan tarihi itibariyle geçici kabulü yapılmamış ihale ilan tarihi itibariyle güncellenmiş sözleşme bedeli, ihalede teklif edeceği bedelin yüzde 40'ından fazla olan" yapım işlerinin beyan edilen sayısı için kapasite durum puanı (KDP) (3 PUAN) hesaplanacaktır. ...

A.2.4. Tatbikat Sicil Puanı (TSP) (2 Puan)

İsteklinin Kurumumuza (DSİ Genel Müdürlüğü) karşı yükleniminde bulunan ihale ilan tarihi itibariyle geriye doğru son 5 yıl içinde fesih edilen veya son 3 yıl içinde devir ettiği işler üzerinden puanlama yapılacaktır. İstekli fesih veya devir ettiği işi olup olmadığına dair beyanını teklifi kapsamında sunacaktır.

İsteklinin fesih veya devir ettiği işi varsa Tatbikat Sicil Puanı 0 Puan,

İsteklinin fesih veya devir ettiği işi yoksa Tatbikat Sicil Puanı 2 Puan olarak hesaplanacaktır. ...

A.2.5 Fiyat Dışı Unsur Puanı;

Kalite Nitelik Puanı, Teknik Değer Nitelik Puanı, Kapasite Durumu Puanı ve Tatbikat Sicil Puanı toplamıdır."

Örnek olarak alınan bu ihalede fiyat dışı unsur uygulamasında, kalite nitelik puanı olarak belirlenen iş kalemleri için isteklilerce teklif edilen tutarların isteklilerin toplam teklif tutarına oranının tabloda belirtilen oranlar içinde kalması halinde puan alabileceği belirtilmiştir. Teklif edilen fiyat oranlamasının karşılaştırılmasına ilave olarak "Teknik Değer Nitelik Puanı" için kuruma karşı yapılan işlerden son onbeş yıl içinde 10.000 hektar ve üzeri sulama iş bitirme belgesi sunmaları ve "Kapasite Durum Puanı" olarak da kuruma karşı yüklenimde bulunulan işler olması halinde puan alabileceği düzenlenmiştir. Son olarak dikkate alınan fiyat dışı unsur ise "Tatbikat Sicil Puanı" olup, Kuruma karşı

yükleniminde bulunan ihale ilan tarihi itibariyle geriye doğru son 5 yıl içinde fesih edilen veya son 3 yıl içinde devir ettiği işler üzerinden puanlama yapılacak olup isteklinin devir veya fesih yaptığı sözleşmesi yoksa puan alabilecektir.

örnekincelediğimiz 20**/** İKN'li ve benzer fiyat dışı unsur düzenlemesi yapılmış olan 20**/**İKN'li ihaleler hakkında Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet başvurusu yapılmıştır. Kurul her iki ihalede de yapılan fiyat dışı unsur uygulamasını ihale mevzuatına uygun bulmuştur.

Yapım işlerinde ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesinde fiyatla birlikte fiyat dışı unsurların da dikkate alınarak değerlendirilmesiyle ilgili uygulamalar yukarıda incelediğimiz örnekler çerçevesinde gerçekleşmiştir.

Önemli olan bu örneklerin geliştirilerek gerçek anlamda maliyet-kalite dengesini sağlayacak parametrelerin değerlendirmeye alınmasıdır.